

Till läsningen: 1 **r** skymtar svagt; likaså 4 **u**. Längst ned i runslingan på v. sidan finnes nedre delen av två staplar, som kunna vara delar av ett **r**. Namnen 21—26 **arfstr** och 30—33 **arni** äro fullt säkra. Nedre delen av runorna 36—38 **ist** är förstörd genom avflagring. Av 37 **s** är endast översta stapeln kvar; runan har tydligen liksom 24 **s** haft formen **ſ**. 43 **n** är otydligt. 44 **a** kan icke säkert spåras. Men 45 **t** är tydligt, liksom följande sk. I det följande namnet är endast sista runan 51 **a** fullt säker. De tre första kunna ha varit **kur** (som i B 317), men säkert är det icke. Efter 51 **a** ett tydligt sk och nedre delen av en hst. Övre delen av denna runa är förstörd, liksom följande runa. 54—55 **pu** är tydligt. Därefter har en stor avflagring förstört all ristning.

Rhezelius: **u . . . ur . . . - i × auifa - - lr × auk × arfstr × auk × arni × raistu × stin - at × fu - a - o × faþu . . .**
 — Aschaneus: **u . . . u - r . . . × auifa - - lr × auk × arfstr × auk × arni × raistu × stin - at × fu - a - o × faþu . . .**
 — Hadorph och Leitz (B 317): **rolufr × auk × arnfastr × auk × arfstr × auk × arni × raistu × stin × al kura - n · faþu . .**

Om man jämför de äldre läsningarna med varandra, förefaller det tvivelaktigt, om inskriften varit mycket mera läsbar på 1600-talet än nu. Ur denna synpunkt består inskriften uppenbarligen av två olika delar: å ena sidan partiet 18—43 **auk × arfstr × auk × arni × raistu × stin**, vilket är väl bevarat och fullkomligt säkert, och å andra sidan allt det övriga, inskriftens början och slut, vilket är mycket fragmentariskt och därför osäkert. Det är därför sannolikt, att en stor del av läsningen i B 317 beror på suppling och rekonstruktion, utan säkert underlag på originalet. Detta gäller särskilt inskriftens andra namn. Läsningen 21—26 **arfstr** är otvivelaktig, och detta måste tolkas *Ar(n)fastr*. Men det är då ytterst osannolikt, att en broder har hetat **arnfastr**. Läsningen kan icke anses säkerställd. Ännu mera oviss är läsningen av det sista namnet. Sista runan har varit **a**, icke **n** (såsom B 317). De tre första runorna ha sannolikt varit **kur** (eller **fur**). Längre torde man knappast kunna komma.

Första namnet har enligt B 317 varit 1—6 **rolufr**; Aschaneus har icke kunnat läsa det, och numera är det förstört. Ett **rolufr** måste väl återge mansnamnet *Rolfr*. Om detta namn se Sö 215. Om namnet *Arnfastr* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 100. Namnet förekommer även på den nyfunna runstenen vid Låddersta U 636. Förmodligen är det samme man som avses.

636. Låddersta, Kalmar sn.

Pl. 15.

Litteratur: E. Brate, Anteckningar 1919 (ATA); O. v. Friesen, Anteckningar 1919 (UUB); Handlingar i ATA 1919, 1921, 1930; Dagens Nyheter ²⁴/₄ 1921; Stockholms-tidningen ¹⁸/₁₂ 1930; S. B. F. Jansson i Västmanlands Fornminnesförenings Årsskrift 1940—41, s. 8.

Äldre avbildningar: Brate, foto 1919 (ATA); Dagens Nyheter, foto 1921 (ATA).

Runstenen påträffades år 1919 i en åker tillhörig Vilunda S om vägen Vilunda—Låddersta och upplades i en stensamling ett stycke V om fyndplatsen, tillsammans med U 635. Här restes den år 1943 på det omedelbart under markytan belägna berget, i östra kanten av en stenig hage, 250 m. SÖ om Låddersta och 300 m. V om Vilunda mangårdsbyggnad, 60 m. S om vägen, i närheten av U 635.

Ljusgrå, kvartsrik granit. Höjd 1,27 m., bredd 0,94 m. Ristningen är jämnt och säkert huggen och väl bevarad. Överallt är läsningen av inskriften säker.

Inskrift:

alui · lit · risa · stn · ptin · at · arfast · sun sin · hn · fur · ausr · i karþa

5 10 15 20 25 30 35 40 45

Alvi let ræisa stæin þenna at Arnfast, sun sinn. Hann for austr i Garða.

»Alve lät resa denna sten efter Arnfast, sin son. Han for österut till Gårdarike.»

Till läsningen: Intet sk vid inskriftens början och slut. Alla runorna i namnet 1—4 **alui** äro fullt säkra. På h. sidan av 4 **i** finnes en fördjupning, som liknar bst i **k**; den är säkerligen icke huggen. Icke stungna äro 6, 9 **i**, 43 **k**. Intet sk efter 29 **n**. 38—41 **ausa** är tydligt. Staplarna i 40 **s** äro rundade och gå ej fram till slinglinjen. Intet sk efter 42 **i**. 43—47 **karþa** är fullt säkert.

Ristningens ornamentik är mycket enkel. Ormen har tydliga ögon, men ingen tunga. Att ristaren har varit mindre van vid uppgiften, framgår även av runornas former och användning. Karakteristiskt är de växlande formerna av **r**-runan. Avståndet mellan runorna är ojämnt. Om osäkerhet vittnar formen **ptin** för **penna**; att **a** utelämnats, beror väl på att följande ord börjar med **a**. Men även annars ha runor överhoppats: **stn**, **hn**, **ausa**.

Den Arnfast, över vilken stenen är rest, har förmodligen varit samme man som den Arnfast, som tillsammans med sina bröder har rest den andra Låddersta-stenen U 635 till minne av sin döde fader. I så fall måste U 636 vara rest av Arnfasts moder över hennes son. 1—4 **alui** bör sålunda vara ett kvinnonamn, runsv. *Alvi*, ehuru ett sådant icke eljest är känt. Om kvinnonamn på *-vi* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 109. Detta *Alvi* är en feminin motsvarighet till mansnamnet *Alvir*, isl. *Ólvir*, *Qlvir*, känt även från några runinskrifter: Sö 159 (**aluir** nom.), Ög 213 (**alui** ack.), Vg 100 (**aluir** nom.), L 1069 Högs kyrka, Hälsingland (**aluir** nom.). — Om namnet *Arnfastr* se ovan U 635.

Meddelandet *Hann for austr i Garða* torde innebära, att Arnfast begivit sig på färd österut till Gårdarrike och sedan ej låtit höra av sig. Man kände ingenting om hans öde och hur han slutat sitt liv. I annat fall hade uttrycket sannolikt fått en annan formulering: *Hann ændaðis* (do, varð dauðr) *austr i Garðum*. Om uttrycket *austr i Garðum* se Sö 238 och U 209 med där citerad litteratur.

637. Låddersta, Kalmar sn.

Pl. 16.

Litteratur: B 321, L 34. J. Peringskiöld, *Monumenta* 2, bl. 213; G. Stephens, *ONRM* 3, s. 318; *Handlingar i ATA* 1904, 1905; O. v. Friesen, *Anteckningar* 1919 (UUB).

Äldre avbildningar: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 321).

Runstenen står i en hage 25 m. S om vägen Vilunda—Låddersta, 125 m. V om Vilunda mangårdsbyggnad.

På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* står: »Lådersta by i en tomt», och över sidan: »thär sammastädes brede wid den förra», d. v. s. bredvid U 635 (B 321: »Loddersta», L 34: »Dersammastädes», d. v. s. på samma plats som L 33, U 635). Runstenen var sedan länge försvunnen. Den saknas hos Dybeck. En del av stenen kom åter i dagen år 1904, enligt rapport från länsman C. L. Wiberg: »Under innevarande års vårbruk på Låddersta egor, tillhöriga Friherre Banér på Sjöö, stötte arrendatorn af hemmanet, Gustafsson i Wilunda, under plöjningen på en sten, som gaf något med sig, hvarför han undanröjde jorden och fann, att den var försedd med runskrift. Okunnig om lagens föreskrift i ett dylikt fall, sålde han den sedermera till Fabrikör Cedergren, hvilken uppreste stenen å Kalmar kyrkoherdeboställes egor.» Efter Riksantikvariens ingripande blev stenen tillbakaflyttad, »dock icke på samma höjd, där den fordom stått, utan ett mindre stycke därifrån». v. Friesen fann vid sitt besök 1919 stenen på sin nuvarande plats, nyligen rest »på backen väster om östligaste gården i byn . . . tagen från sänkan mot Låddersta».

Ljusgrå granit med slät, vacker yta. Höjd 1,60 m., bredd (nedtill) 0,82 m. Stenen har blivit kliven uppifrån nedåt, och högra halvan med en stor del av inskriften saknas alltjämt. Ristningen förefaller nött och delvis grund. Men i god belysning är den överallt fullt läsbar. Mitt över stenen gå uppifrån nedåt vita band av kvarts-kristaller.